

Betreft:	Bijbelstudie	Dit is een uitgave van de Hersteld Hervormde Mannenbond	
Onderwerp:	Jakobus 5 : 14 – 20	Auteur:	Ds. H. Verheul
Jaargang 2	Nummer 2018-03	Deze uitgave is uitsluitend bestemd voor de aangesloten verenigingen	

We komen hier te staan voor een zaak die in onze tijd volop in de belangstelling is komen te staan, de ziekenzalving. Het is dan ook goed om ons daar op te bezinnen of dit een al dan niet vergeten zaak binnen de gemeente is. We mogen dit doen door dit gedeelte op de voet te volgen. Na voor de lezers een algemene lijn te hebben getrokken, gaat Jakobus nu naar het bijzondere toe. Hij noemt nu een geval waarin het gebed noodzakelijk is.

14. Is iemand krank onder u? Dat hij tot zich roepe de ouderlingen der gemeente, en dat zij over hem bidden, hem zalvende met olie in den Naam des Heeren.

Er moet gebeden worden, schrijft hij, wanneer iemand ziek of zwak is. Het is niet zo eenvoudig om precies vast te stellen wat de toestand van de zieke is. Het werkwoord dat gebruikt wordt heeft de betekenis van 'zwak zijn' en 'ziek zijn'. Is hier sprake van gemeenteleden die werkelijk ziek zijn? Moeten we denken aan lichamelijke of moeten we denken aan geestelijke zwakheid? Er zijn verklaarders, die zeggen dat het om lichamelijke ziekte gaat.

Ze verwijzen dan naar vers 15, dat het gebed de zieke zal behouden. Ook al wordt er voor zieke daar een ander woord gebruikt dan in vers 14, mag het ook daar niet beperkt worden tot het lichamelijke alleen. Is iemand onder u zwak of ziek? Dit is al de derde keer dat Jakobus schrijft 'onder u'. Het gaat dus weer om een bepaalde situatie in het midden van de gemeente. Als zo'n situatie zich voor doet moeten de ouderlingen worden geroepen.

Wie zijn deze ouderlingen? Zijn het personen, die met de gave begiftigd zijn om te kunnen genezen, zoals de discipelen die door de Heere Jezus werden uitgezonden. Of moeten we hier denken aan de ouderlingen zoals Paulus hen beschrijft in 1 Tim. 3 : 1 - 7 en waarvan hij de taak aangeeft in Hand. 20 : 28. Waar hij ze aanstelt als opzieners om de gemeente Gods te weiden? Die opdracht lijkt in dit gedeelte daar nogal van te verschillen.

In plaats van bezig te zijn met de opbouw van de gemeente moeten ze zieken zalven en voor en met hen bidden. Dit wekt de indruk dat het hier gaat om personen die de gave van de gezondmaking hebben ontvangen. Jakobus noemt deze ouderlingen. Hieruit valt af te leiden, dat er binnen de gemeenten toen al oudsten of ouderlingen waren. Het woord oudste kan ook een leeftijds aanduiding zijn. Dan wordt hier een oudere persoon bedoeld. Het gaat hier echter niet om één persoon, maar om de oudsten. Het gaat om een aanwijsbare groep binnen de gemeente.

Jakobus legt de nadruk op de oudsten of ouderlingen van de gemeente of de kerk. Wat wordt hier met het woordje kerk bedoeld? Het woord kerk staat in het enkelvoud. Dit kan betekenen dat er slecht één kerk of gemeente was. Het kan echter ook betekenen, dat er reeds meer plaatselijke kerken waren en dat hier de oudsten van de plaatselijke kerk worden bedoeld. We staan hier nog aan het begin van de kerkgeschiedenis.

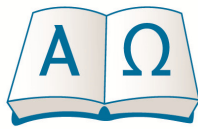
De oudsten namen toen een belangrijke plaats in binnen de gemeente. Dit ambt is ook het enige ambt wat in deze brief wordt genoemd. Het gaat hier dus om de gemeente, die ontstaan zijn in de verstrooiing. Na de dood van Stefanus was er vervolging uitgebroken en waren vele gelovigen uit Jeruzalem gevlucht. Ze werden toen over heel Palestina en een deel van Syrië verspreid. De oudsten waarover hier gesproken wordt zouden dan uit de gemeente van Jeruzalem afkomstig zijn.

Ze zouden samen met de apostelen een volmacht van Christus hebben ontvangen om het Evangelie te verbreiden, maar ook om de zieken te zalven met olie (Mk. 6 : 13). Dan hebben de ouderlingen een bepaald charisma van de Heere gekregen. Bidden en zalven was een volmacht die de Heere aan de apostelen en anderen had gegeven, die betrokken waren bij de verbreiding van het Evangelie. Deze oudsten waren evenals de apostelen oor- en ooggetuige geweest van wat Christus had gedaan.

De gave van de gezondmaking was in die tijd dus volop aanwezig. Opvallend is wel, dat de Heere Jezus na Zijn opstanding uit de doden de apostelen de opdracht geeft om alom het Evangelie te gaan verkondigen, ze ook de gave van gezondmaking krijgen, maar dat er dan niet meer gesproken wordt over de zalving met olie. Dit betekent niet dat wat Jakobus hier zegt voor ons geen betekenis meer zou hebben. Het is waar dat het gaat om een bepaald charisma, dat in de beginperiode van de kerk aan een bepaalde groep oudsten was gegeven. Dat betekent niet dat we er dan zo maar aan voorbij mogen gaan. De ouderlingen moeten niet alleen zalven met olie, maar hebben ook de opdracht om te bidden.

Het is de vraag of de oudsten uit de kerk van Jeruzalem in de verstrooiing wel zoveel verschilden van de ouderlingen in de gemeenten, die later door Paulus gesticht zijn. In hun opdracht zit iets dat ook voor de kerk van vandaag van groot belang is. Dat is het pastoraat aan de zwakken en de zieken, met wie gebeden mag worden. De ouderlingen in de tijd van Jakobus moesten bij de zieken en zwakken worden geroepen.

De vraag is wie hen moet roepen? Zijn dat de zieken zelf, of de familie of andere leden van de gemeente? Uit het

grondwoord voor roepen valt te concluderen, dat het de zieke zelf is. Hij roept zelf, eventueel via anderen de ouderlingen bij zich. De ouderlingen moeten komen om voor de zieken te bidden. Waar we vooral op moeten letten is dat het gebed als eerste wordt genoemd. Dat is dus het belangrijkste.

Het gaat om de voorbede voor een persoon in nood. Dat sluit natuurlijk niet uit dat de zieke zelf ook moet bidden, zolang hij daartoe zelf in staat is. De ouderlingen worden dus geroepen om te bidden en te zalven met het oog op herstel. Deze opdracht wijst op het feit dat het hier gaat om ouderlingen met een bijzonder charisma. In deze oproep zit ook het element van het doorbreken van het isolement. Ziekte brengt vereenzaming met zich mee.

Juist in zulke tijden moet de gemeenschap der heiligen functioneren en is de ouderling daarin in het bijzonder geroepen. Het optreden van de ouderling is primair gericht op de genezing, zoals blijkt uit de volgende verzen. Daarom moeten de ouderlingen behalve bidden ook zalven. De zalving met olie moet in de naam des Heeren geschieden. Het zalven met olie is niet bedoeld als een aparte handeling naast het gebed, maar moet het gebed vergezellen. Olie was bij de Joden een bekend geneesmiddel (Jes. 1 : 6). Bij ziekten, zoals melaatsheid is de olie aangewend bij de reiniging. Het is niet zo dat die olie genezing brengt. Heel nadrukkelijk zegt de apostel dat de Heere de zieke zal oprichten. De olie symboliseert de reinigende kracht van Christus tot genezing.

Het bidden en zalven moet immers gebeuren onder het aanroepen van de Naam des Heeren. Op gezag van Christus, in Zijn tegenwoordigheid en door Zijn kracht zal genezing bewerkt worden. Goed beschouwd is de zalving slechts een bijkomstige zaak. Dat blijkt uit het volgende vers wat nu onze aandacht vraagt.

15. En het gebed des geloofs zal den zieke behouden, en de Heere zal hem oprichten, en zo hij zonden gedaan zal hebben, het zal hem vergeven worden.

Vers 15 is het kernvers van dit gedeelte. In dit vers wordt niet meer over de zalving gesproken. De nadruk ligt op het gebed en de genezing. Jakobus spreekt zelfs van een gelovig gebed. Gelovig moet het herstel, de genezing van God afgesmeekt worden. Dat kan natuurlijk alleen iemand doen, die zelf het geloof beoefent. Dat mag toch zeker van de ouderlingen verwacht worden? Het gelovige gebed zal de zieke redden, zoals er letterlijk staat. Het woord redden komt nog 4 maal in zijn brief voor.

Daar (1 : 21; 2 : 14; 4 : 12; 5 : 20) heeft het de betekenis van het redden van het gericht, de eeuwige verlossing. Redden heeft hier de betekenis van uitredden van de dood. Dat alles is geen vrucht van dat gebed. De Heere zal dat doen. De Heere zal de zieke oprichten of opwekken. Niet het gebed, niet de olie maakt de zieke beter, maar Christus. Het woord dat Jakobus voor oprichten gebruikt, wordt in het N.T. gebruikt voor de opwekking uit de doden.

Het heeft echter ook de eenvoudige betekenis van het oprichten van een ziekebed. Christus geneest op het gebed. Daarom blijft de genezing een zaak van de vrijmacht van God. In onze tijd worden aparte diensten belegd voor gebedsgenezing met verwijzing naar deze teksten. Het is maar de vraag of dat terecht is. Want, dit leidt nogal eens tot ontsporingen. Want, in die diensten worden niet alle zieken genezen. De voorgangers doen het dan nogal eens af met de opmerking : wie niet genezen wordt, heeft geen geloof. Alsof het nooit aan gebrek aan geloof van de voorganger zou kunnen liggen.

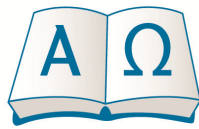
In het 2e gedeelte van vers 15 komt er een nieuw element bij : de zonde. Die moeten gereinigd, die moeten verzoend worden. Niet, dat Jakobus hier het verband wil leggen tussen ziekte en zonde. Hij spreekt over zonden in het meervoud. Zonden die gedaan kunnen zijn. Eigenlijk staat er : voor het geval iemand gezondigd heeft. Dan zullen die zonden hem of haar vergeven worden. Het gaat hier naar een nieuwe climax.

Drie beloften zijn direct en op dezelfde wijze aan elkaar verbonden en gelden dezelfde persoon. Het gebed zal de zieke behouden, de Heere zal Hem oprichten, de zonden die gedaan zijn worden vergeven. Het valt op dat hier nog niet wordt gesproken over belijdenis van de zonden. In het ware en gelovige gebed zal dat echter niet ontbreken. Dat Jakobus niet over de belijdenis van de zonden heenstapt blijkt wel uit het volgende vers.

16. Belijdt elkander de misdaden, en bidt voor elkander, opdat gij gezond wordt; een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel.

In vers 16 gaat Jakobus over van het bijzondere naar het algemene. Ging het in het vorige vers over zwakheid en ziekte, hier staat de zonde centraal. Daar wordt de genezing van welke ziekte dan ook bij betrokken. In dit vers wordt een conclusie getrokken uit wat in het vorige vers is gezegd. Hij roept op om elkaar de zonden te belijden en om voor elkaar te bidden. Hij spreekt nu niet meer over ouderlingen en over hun taak in de gemeente, maar richt zich tot de gemeenteleden.

Hier zien we dat het bijzondere ambt, het ambt van alle gelovigen, niet overbodig maakt. De leden van de gemeente worden niet uitgeschakeld, maar juist ingeschakeld bij de taak die aan de ambtsdragers is toebedeeld. Jakobus wijst hier hoe het ambt aller gelovigen handen en voeten moet krijgen. In de eerste plaats komt de

vermaning om elkaar de zonden te belijden. Het openlijk uitspreken tegenover elkaar van de zonden waaraan men zich schuldig weet. Zo'n schuldbelijdenis komen we meer tegen in de Schrift. De zonde van de enkeling gaat de hele gemeente aan.

De zonde van Achan is ook de zonde van het hele volk. Als de zonde verborgen blijft zal de hele gemeenschap eronder lijden. Het belijden van de zonden aan elkaar wijst op de pastorale zorg die de leden van de gemeente tegenover elkaar hebben. Op elk lid rust de taak om een medelid te helpen van de zonde los te komen. Dit belijden van de zonden tegenover elkaar moet wel met de grootste zorg geschieden.

Het gaat in de eerste plaats om de schuldbelijdenis van het ene gemeentelid tegenover het andere. Soms kan het nodig zijn dat een hele gemeente die schuldbelijdenis moet aanhoren. Meteen aan deze eerste opdracht is de tweede verbonden om voor elkaar te bidden. Schuldbelijdenis en bidden hebben beide het doel van genezing. Het meest voor de hand ligt om hier bij genezing te denken aan geestelijk herstel.

Vers 16 wordt afgesloten met een belangrijke uitspraak over het gebed. Deze uitspraak is de spil waar dit hele gedeelte om draait. Een krachtig gebed van de rechtvaardige vermag veel. De apostel wil hiermee het grote belang van het gebed voor het leven van de gemeente tot uitdrukking brengen. Een krachtig gebed zal zijn uitwerking dan ook niet missen. De geweldenaars nemen het Koninkrijk der hemelen met geweld.

Een krachtig gebed is immers een gebed vanuit een werkzaam geloof. Het geloof geeft het gebed kracht. De rechtvaardige is hij of zij, die in de rechte verhouding tot God mag staan. God verleent door Zijn Geest de kracht aan het gebed. Niet alle gebeden hebben deze kracht. Wat Jakobus zegt heeft dus een beperking in zich. Hij onderstreept dit in de volgende twee verzen met de profeet Elia.

17. Elia was een mens van gelijke bewegingen als wij; en hij bad een gebed, dat het niet zou regenen; en het regende niet op de aarde in drie jaren en zes maanden.

18. En hij bad wederom, en de hemel gaf regen, en de aarde bracht haar vrucht voort.

Elia was bij de Joden in die tijd een bekende en geliefde persoon. Dat had te maken met het feit dat hij ten hemel was opgenomen. Hij werd beschouwd als de grote voorbidder voor het volk in de hemel. Heel wat legenden over hem waren er in omloop. Het eerste wat Jakobus nu doet, is hem van het voetstuk halen, waarop het volk hem had gezet. Hij mag dan nog zo bekend zijn, maar hij was slechts een mens zoals wij.

Een mens van gelijke bewegingen en ervaringen als wij. Elia mag dan een belangrijke plaats hebben ingenomen, maar als het gaat om de verhouding tot God, dan was hij evenals wij een mens. Hij leed aan dezelfde dingen, waar wij aan lijden. Wanneer het gaat over het gebed, dan plaats hij de grote profeet naast het gewone gemeentelid. Hij deed een gebed. Dat deed hij heel intensief. Hij noemt twee gebeden, het gebed om droogte en het gebed om regen.

Het herinnert aan de geschiedenis van koning Achab. Tussen die twee gebeden zit een periode van drie en half jaar. Met het vurige gebed van Elia wil Jakobus bewijzen dat het gebed van een rechtvaardige veel vermag. Wat Elia mocht ondervinden, ondervindt iedere gelovige. Zoals het gebed van Elia grote gevolgen had, zo mogen de gelovigen van nu ook veel van het gebed verwachten. Jakobus bindt het belang van het gebed de gemeente op het hart. Het ging immers om het gebed : voor iemand, die lijdt (13),

1. het gebed van de ouderlingen (14, 15),
2. de onderlinge voorbede (16a),
3. het gebed van de rechtvaardige (16b),
4. het gebed van Elia (17, 18).

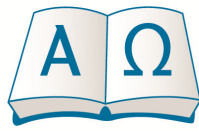
Hieruit blijkt dat het gebed van het allergrootste belang is voor werkelijk kerk-zijn. Het gebed van de ouderlingen toen en nu verschilt dan ook niet van elkaar.

19. Broeders, indien iemand onder u van de waarheid is afgedwaald, en hem iemand bekeert,

20. Die wete, dat degene, die een zondaar van de dwaling zijns wegs bekeert, een ziel van den dood zal behouden, en menigte der zonden zal bedekken.

Een gemeente heeft niet alleen een taak naar hen die ziek zijn of waar zorgen zijn, maar ook ten opzichte van hen die afdwalen. Over dat afdwalen gaat Jakobus zijn brief afsluiten. Jakobus heeft in heel deze brief allerlei misstanden aan willen wijzen en wat de gevolgen daarvan zijn en opgeroepen daar verandering in aan te brengen. Als we daar op letten dan kunnen we deze laatste verzen als het hoogtepunt ervan zien.

Het gaat in deze verzen om een zondaar van zijn dwaalweg af te keren, om een ziel van de dood te redden en om zonden die verzoend moeten worden. Jakobus roept de gemeenteleden op om zich te richten op de naaste in de gemeente met het oog op zijn behoud. Jakobus geeft hiervan een voorbeeld in deze brief als broeder onder de broeders. Zo spreekt hij ze hier ook weer aan. Hij spoort zijn lezers aan om hetzelfde te doen als hij gedaan heeft.

Jakobus is er alles aan gelegen, dat de gemeente zal bestaan uit gelovigen die volkomen en onberispelijk zijn (1 : 4). Het christenleven moet niet slechts een zaak van woorden zijn, maar zal ook uit moeten komen in onze levenshouding tegenover God en de naaste. Het kan gebeuren dat iemand van de waarheid afdwaalt. Afdwalen van de waarheid ligt niet zozeer op het terrein van de leer, maar van het leven.

Het woord waarheid heeft hier de betekenis van levenswijze. Wie van de waarheid afdwaalt bevindt zich op een dwaalweg. Wat die dwaling precies is, zegt Jakobus niet. Hij heeft echter al genoeg gezegd, dat we hier in kunnen vullen. Het is de taak van gemeenteleden om dwalenden terecht te brengen. Van de dwaalweg te brengen in het heilsspoor. Hoe we dit moeten doen, zegt hij niet. De vele voorbeelden in deze brief maken het ons duidelijk dat dit moet gebeuren door gesprek, overreding en vermaning. Dat kan betrekking hebben op de rijke, op de man, die zijn tong niet in toom kan houden, op hen die de persoon aanzien, op hen die het geloof hebben zonder de werken, de ruziemakers, de kwaadsprekers, op hen die zweren. Jakobus heeft alles duidelijk uiteengezet. Woord en daad is nu aan de lezers. Het is de moeite waard om een zondaar van zijn dwaalweg terug te brengen. Dat onderstreept hij in het laatste vers.

Wie een zondaar van zijn dwaalweg terugbrengt, zal zijn ziel van de dood behouden en menigte van zonden bedekken. Weet dan! Met deze woorden wil Jakobus zeggen, dat iemand die een zondaar terugbrengt twee dingen moet weten :

1. Dat er een ziel van de dood behouden wordt.
2. Dat tal van zonden bedekt worden.

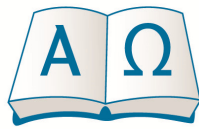
Iemand op de dwaalweg heeft de juiste richting verloren. Het gaat hier om mensen die tot de gemeente behoren en dreigen af te vallen. Deze dwaling loopt uit op de dood. Dood heeft hier de betekenis van eeuwige dood, volkomen scheiding van God. Daar moet de zondaar van gered worden en worden teruggebracht.

De zondaar moet weer op de rechte weg naar God komen en worden opgenomen in de gemeente. Tot deze belangrijke taak worden broeders geroepen. Als ze er in slagen zullen ze een ziel van de dood, letterlijk uit de dood, redden. Redden betekent hier verlossen van de eeuwige dood en het gericht. De vraag is echter bedoelt Jakobus hier : een ziel of zijn ziel. Gaat het om de ziel van de afgedwaalde of om de ziel van het gemeentelid, die de afgedwaalde terechtbrengt.

De handschriften zijn daarover verdeeld. Het meest voor de hand liggend is toch dat het gaat om de ziel van de afgedwaalde. Het tweede wat daaruit voorkomt is dat tal van zonden bedekt zullen worden. Als een zondaar van de dwaalweg terugkeert worden tal van zonden bedekt. Dat is Gods werkt. De zonden bedekken betekent in Gods Woord vergeving van de zonden. Wanneer een afgedwaalde tot bekering komt is de Heere gaarne bereid tot vergeving van alle zonden. En dat in het alles reinigde bloed van de Heere Jezus Christus. Om dit alles in de praktijk te brengen, hebben we wijsheid van boven nodig (3 : 17). Zo zal de gemeente meer en meer aan haar hoge doel beantwoorden.

We zijn aan het einde van deze brief gekomen. Het einde is anders dan bijvoorbeeld bij de brieven van Paulus. We komen geen groet tegen of een lofprijzing van God. De brief eindigt met een opdracht. Dat maakt deze brief ook actueel voor ons als gemeente vandaag. De verhouding tot God moet gestalte krijgen in onze houding tot de naaste. Een gemeente die zo spreekt en zo handelt zal geestelijk groeien.

Iedere gelovige die in de praktijk brengt wat Jakobus als broeder aan medebroeders geschreven heeft, zal in zijn of haar persoonlijke leven daar de geestelijke vrucht van plukken.

Te lezen Schriftgedeelten en te zingen Psalmen

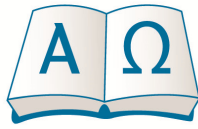
Jakobus 5 : 14 - 20

Zingen : Ps. 66 : 9 en 10; Ps. 86 : 3; Ps. 103 : 2

Gespreksvragen

1. Wordt er in uw gemeente ook aan ziekenzalving gedaan? Hoe staat u daar tegenover?
2. De ziekenzalving wordt meestal door de predikanten gedaan. Is dit juist op grond van wat Jakobus hier zegt?
3. In vers 15 gaat het om gebeden, die verhoord worden. Zijn er ook onverhoorde gebeden?
4. We worden opgeroepen om elkaar de zonden te belijden. Gebeurt dat ook? Of vinden we dat moeilijk? Waarom?
5. Is er in de gemeente voldoende zicht op hen die afdwalen? Wat wordt er aan gedaan? Het gaat immers ook om hun behoud.

Aantekeningen:

Betreft:	Vervolg Bijbelstudie: Jakobus 5 : 14 – 20	Pagina 6 van 6
----------	---	----------------